Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 212. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 7-го ЛИСТОПАДА 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, NOVEMBER 7, 1981 No. 212. VOL. LXXXVIII.

У ПРИНСТОНІ ВІДБУЛАСЯ ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ У ПІДТРИМЦІ МУЗЕЮ

Принстон, Н. Дж. (Л.К.). — Тут у суботу, 17-го жовтня ц.р., в год. 6-ій вечора Соня і Карло Зайнінгери, йдучи назустріч фінансовій підтримці Українського Музею (УМ) у Ню Йорку, а щобільше бажаючи вітати в себе маляра Любослава Гуцалюка з виставкою його картин, в своєму домі влаштували товариську зустріч з мистцем для понад 100 прибулих осіб.

У формальній частині цієї зустрічі д-р Богдан Цимбалістий, голова УМ, у своєму слові в першу чергу висловив вдячність господарям цього дому ініціяторам цього вечора, які влаштували це прийняття власним коштом з метою, щоб придбати деякі фонди на розбудову музею. Д-р Цимбалістий також зазначив, що „спонтанна готовість допомогти нашій установі з боку подружжя Зайнінгерів тим більше подивугідна, що д-р Карло є німецького походження. Він не тільки сам вивчив українську мову, але ще й допоміг своїй дружині в навчанні їхніх дітей Александра, Гайді і Марка української мови.

Д-р Зайнінгер науковець, інженер електротехніки. Раніше він був директором наукових дослідів при Ар-Сі-Ей, а тепер є старшим віцепрезидентом великої міжнародної фірми Сіменса. Нещодавно його іменовано членом панелю дорадників в справах технологічних дослідів при стейтовому уряді. Його завданням є координувати технологічні досліди Америки з такими ж дослідами, що їх ведеться у Німеччині в рамках фірми Сіменс, де і працює його син Александер, якому придалося знання німецької мови, що її він, крім української, вивчав змалку зі своєю сестрою і братом. Не зважаючи на свою працю і становища, які д-р Зайнінгер займає, як теж маючи власну багату німецьку культуру, він — великий прихильник української культури, в якій він разом із своєю дружиною Сонею виховав своїх дітей. Він є також членом Товариства Українських Інженерів Америки. Його дружина — не тільки займається домом, піклується родиною, стараючись передати їй українську духовість, але й, рівночасно на протязі вже довгих років, влаштовує виставки українського народного мистецтва в американських школах.

Д-р Цимбалістий висловив теж подяку маестрові Л. Гуцалюкові, сказавши, що „він погодився піднести нашу товариську зустріч до мистецької події, виставляючи свої твори. Л. Гуцалюк сьогодні — один з найвидатніших мистців. Він здобув собі признання не

(Продовження на ст. 3)

В ПОЛЬЩІ ВІДБУЛАСЬ РОЗМОВА НА НАЙВИЩОМУ РІВНІ

Варшава, Польща. — Згідно з інформаціями численних кореспондентів, у Варшаві відбулися наради на найвищому рівні з метою створення Ради Народного Порозуміння, завданням якої було б шукати тривалої розв'язки в першу чергу економічних проблем в Польщі і впливати на заспокоєння загальної атмосфери.

В нараді взяли участь перший секретар Польської Об'єднаної Робітничої (комуністичної) партії і теперішній прем'єр та міністер оборони Войцєх Ярузельскі голова Крайового комітету вільної профспілки „Солідарність" Лєх Валєнса і примас Римо-Католицької Церкви в Польщі архиєпископ Йузеф Ґлемп.

Повідомляючи про нараду польське офіційне пресове аґенство ПАП устами свого кореспондента заявляє, що така пропозиція створення Ради була раніше обміркована на засіданні уряду і що така Рада, після її затвердження парляментом, була б дорадчим для уряду тілом у справах економічних, політичних і загально громадських. Політичні спостерігачі кажуть, що створення такої Ради є більш сприємливе для компартії і уряду, як наприклад, пропозиція введення до уряду і парляменту безпартійного сектора, який кожної хвилини може перетворитися в нову політичну силу, до чого за ніяку ціну не хочуть допустити польські комуністи.

Зустрічі між представниками трьох найпотужніших в сьогоднішній Польщі сил, тривала дві і пів години. Офіційні речники заявляють, що зустріч відбулася в дусі шукання злагоди і порозуміння та що вона була успішною. Крім того, прем'єр В. Ярузельскі, як поінформував лідерів профспілки Л. Валєнса, погодилися на відновлення переговорів з профспілкою і на включення у переговори точки про збільшений доступ „Солідарности" до джерел масової інформації. Від вересня ц.р. між урядом і профспілкою не велися жадні переговори. Вміжчасі в одних і других наступили основні зміни: профспілка „Солідарність" відбула свій з'їзд у двох фазах, а Політбюро і Центральний Комітет ПОРП — наради, на яких було прийнято резиґнацію Станіслава Кані з посту першого секретаря і на його місце назначено В. Ярузельского.

Очевидно, після створення Ради діяльність профспілки буде до деякої міри обмежена — твердять спостерігачі, — бо „Солідарність" буде тоді складовою частиною Ради і її постанови будуть зобов'язувати також робітників. Покищо Валєнса ще має силу накидувати свою поміркувану лінію відділам „Солодарности", доказом чого є закінчення самовільних страйків, які припинились. Але може прийти такий день, що радикальні елементи в „Солідарності" переможуть і тоді вже ані Валєнса, ані ніхто інший не зможе опанувати ситуації. Таку можливість бере під увагу теперішній уряд В. Ярузельского, — кажуть політичні аналітики.

ВІДЗНАЧАТЬ 70-РІЧЧЯ ПЛАСТУ

Чикаґо, Ілл. — Заходами Пластової Станиці тут в суботу, 28-го листопада у приміщеннях готелю Памер гавз відбудеться ювілейний бенкет і забава з нагоди 70-річчя Організації Української Молоді Пласт. У програмі: товариська година о год. 6:30 вечора; бенкет з програмою — 7:30, а забава, до якої приграватиме оркестра „Мрія" 9:30 вечора. Вступи тільки на забаву 10 долярів. Ввесь дохід призначений на сплату нового пластового дому. Бенкет і забаву організує улад старшого пластунства.

УРЯД РЕҐЕНА АКТИВІЗУЄ СПРАВУ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

Вашінгтон. — На відтинку захисту людських прав в світовому маштабі настав в ЗСА деякий застій. Одною з причин його було відхилення Комісією зовнішніх зв'язків Сенату кандидата на керівника тієї ділянки Ернста Лєфівра. З того часу минуло декілька місяців, аж президент Роналд Реґен іменував нового кандидата на асистента справ прав людини Елліота Ейбрамса, який буде помічником державного секретаря і керівником бюра людських прав та гуманітарних справ.

Негайно після номінування нового кандидата на керівника тієї ділянки в американській світовій політиці державний секретар Александер Гейґ оприлюднив меморандум Державного департаменту зі з'ясуванням американського становища в цій важливій ділянці. Текст меморандуму приготовили головно асистент державного секретаря Вілліям Кларк, один з найближчих людей до президента Роналда Реґена, і заступник державного секретаря Ричард Кеннеді.

Новий кандидат на керівника тієї ділянки — це 33-річний правник, широко відомий в офіційних і товариських колах Вашінгтону Е. Ейбрамс дотепер виконував функції асистента Державного секретаря для справ міжнародних організацій, а раніше був працівником різних центральних бюр у столиці та чоловим співробітником різних сенаторів, між іншими демократа Патрика Мойнигена і так само демократа Генрі Джексона.

Як керівник ділянки людських справ, Ейбрамс виступатиме не тільки від Державного департаменту, але також від Пентаґону. Завдяки тому він матиме багато ширші можливості в порівнянні з попередними керівниками тієї ділянки. А це заперечує поголоски противників уряду Реґена, що він хоче обмежити ролю й значення того відділу та його керівника, або навіть, як дехто каже, цілий відділ ліквідувати.

НА СОВЄТСЬКОМУ ЧОВНІ ВИКРИТО АТОМОВІ ТОРПЕДИ

Стокгольм, Швеція. — Шведський прем'єр Торбйорн Фальдін відбув пресову конференцію, на якій з великим обуренням засудив факт, що совєтський підводний човен, який тайно перебував на територіяльних водах Швеції і осів на мілині, мав атомові торпеди, та наталврував його проникнення у шведські води „найганебнішим порушенням шведської території від Другої світової війни".

Совєтські урядові чинники через цілий час нелегального перебування їхнього підводного човна замовчували наявність атомової зброї на ньому, а тільки категорично протиставилися його інспекції шведськими чинниками. Наявність атомової зброї викрили шведи при помочі зовнішніх електронічних апаратів, які ствердили радіяцію, що її джерелом є совєтський човен. Стверджено наявність на кораблі урану 238, якого ціллю є творити захисний щит довкруги урану 235.

Прем'єр Фальдін повідомив, що після закінчення слідства й виявлення тих усіх фактів шведський уряд поступить так, як заповів перед тим, тобто звільнить совєтський корабель й тягачі відтягнуть його на повне море. На запит, чи інцидент з підводним човном погіршить шведсько-російські відносини, прем'єр Фальдін відповів, що він думає, що ні.

АРЕШТУВАЛИ М. ПЛАХОТНЮКА; О. СЕРГІЄНКА І О. ТЕРЕЛЮ ЗВІЛЬНИЛИ

Ню Йорк, Н. Й. (Пресова Служба ЗП УГВР). — З України прийшла вістка, що 6-го вересня ц.р. в Києві заарештували Миколу Плахотнюка.

Микола Плахотнюк

М. Плахотнюк один з видатніших діячів українського руху опору. Він народився 1936 року, за професією лікар. Від ранньої молодості хворіє на туберкульозу. Він був заарештований 13-го січня 1972 року під час масового погрому української інтелігенції, звинувачений за статтею 62 Карного кодексу УССР („антисовєтська агітація та пропаганда") і засуджений на примусове психіятричне „лікування". До часу звільнення, 10-го грудня 1980 року, він перебував у Дніпропетровській, Казанській та інших психушках. Після звільнення репресії не скінчилися: 8-го квітня „невідомі" напасники побили його на вулиці Києва; йому не хотіли дати прописки в Києві і казали виїхати до Черкаської області.

Прийшла також вістка про звільнення Олександра Сергієнка після відбуття речення заслання. Сергієнко теж був заарештований в січні 1972 року і засуджений на 7 років позбавлення волі і 3 роки заслання. Мати Сергієнка, 76-річна Оксана Мешко, колишній в'язень сталінських таборів, провідний член Української Гельсінкської Групи, була заарештована 14-го жовтня 1980 року і засуджена 6-го січня 1981 року на 6 місяців таборів і 5 років заслання, яке вона відбуває у Хабаровському краю, звідки щойно звільнився її син.

Йосифа Терелю, який останньо перебував у психіятричній лікарні загального типу в Закарпатській області, звільнили і він одержав дозвіл поселитися з родиною.

Тереля, 1943 року народження, був засуджений в 1962 році на 4 роки таборів за злоґадну крадіж зброї. Він декілька разів втікав з ув'язнення і в 1972 році його ув'язнили в психіятричній лікарні в Сичовці. В 1976 році його звільнили; але коли він написав протест до голови КҐБ Андропова проти переслідувань українців-католиків, його знову заарештували в 1977 році і примістили в психіятричній лікарні, як хворого „параноїчною шизофренією".

В УІА проходитимуть імпрези у зв'язку з „Тижнем Культури"

Ню Йорк, Н. Й. — Рада Культурної Спадщини слов'янських етнічних громад в ЗСА започаткує свою програму „Тиждень Слов'янської Культурної Спадщини" в понеділок, 9-го листопада ц.р., в 7-ій годині вечора тут у приміщеннях Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця (ріг П'ятої авеню).

Цього ж дня, 9-го листопада, посадник міста Ню Йорку Едвард І. Кач проголосить „Тиждень Слов'янської Культури" в цьому місті.

У програмі вечора: привіти представників міста Ню Йорку та різних етнічних груп, а на закінчення — музична програма та гостинне прийняття для учасників вечора.

Від вівтірка, 10-го листопада до неділі, 15-го листопада, буде відкрита тут виставка слов'янських мистців, яку можна буде оглядати щодня від 2-ої години по полудні до 6-ої год. вечора.

У четвер, 12-го листопада, о 7-ій годині вечора відбудеться Вечір поезій слов'янських етнічних груп у рідних і англійській мовах. Вступну промову на цьому вечорі виголосить д-р Остап Тарнавський, який буде також модератором вечора. З рецитаціями українських поезій виступатимуть Лариса Лисняк і Ольга Кириченко.

Після закінчення Вечора поезій відбудеться музична програма і гостинне прийняття.

У Публічній бібліотеці міста, на 42-ій вулиці (ріг П'ятої авеню) в днях від 9-го до 14-го листопада, буде влаштована виставка — „Література слов'янських народів", яка буде відкрита щодня від 10-ої години ранку до 6-ої години вечора.

Рада Культурної Спадщини сподівається багаточисленної участи української громади у цих культурних імпрезах.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ ВІДБУДЕТЬСЯ В МІННЕСОТСЬКОМУ ЦЕНТРІ

Джерзі Сіти, Н. Дж. (В. Душник). — В суботу, 14-го листопада ц.р., відбудеться в Міжнародному інституті університету Міннесоти оригінальна програма для відзначення українського поселення в Америці. Програму підготовили Екзекутива Українського Народного Союзу, Відділ УККА в Міннеаполісі, та Дослідчий центр історії іміґрації Міннесотського університету. Програма відбудеться в 11-ій год. перед полуднем в авдиторії Міжнародного інституту при 1694 Комо авеню в Сейнт Пол, Мінн.

Конференція під назвою „Українці в Північній Америці: історичне відзначення" включатиме визначних і знаних науковців, які виголосять відповідні доповіді, призначені для ближчого пізнання історії української еміґрації.

Програму відкриє проф. Рудольф Веколі, директор Дослідчого центру історії іміґрації Міннесотського університету, ініціятор цього відзначення. Проф. Всеволод Ісаїв, професор соціології Торонтонського унівеситету, говоритиме на тему — „Вивчуючи збереження етнічної ідентичности в Північній Америці".

Сенатор Павло Юзик, головний директор УНС на Канаду, промовлятиме на тему: „Отець Тот і зворот до православія". Д-р Мирон Куропась, заступник головного предсідника УНС, доповідатиме про „Українську національну свідомість і американське довкілля".

Проф. Роберт Ф. Гарні, голова Багатомовного історичного товариства Онтаріо, представить нове видання „Українці в Північній Америці: вибрана бібліографія", яку приготовили Галина Миронюк і Христина Воробець.

Під час програми також буде вручена грамота-нагорода — „Річна нагорода еміґраційного науковця" проф. д-рові Василеві Галичеві, визначному українсько-американському історикові й авторові книжки в англійській мові „Українці в З'єднаних Стейтах Америки", яка була видана в 1936 році. Нагорода, яку вручить професорові Галичеві проф. Веколі, має такий напис: „Дослідчий центр історії іміґрації Міннесотського університету вручає проф. Василеві Галичеві „Нагороду Визначного Науковця Історії Іміґрації", як знак визнання його піонерського досліду про українську американську іміґрацію. 14-го листопада 1981 р., Ст. Пол, Міннесота."

Українсько-американський архів-колекція є найбільшим і найбагатшим архівом цього роду у світі. Цей архів здобув міжнародне визнання і репутацію як основне джерело для українсько-американських студій. Науковці приїжджають до архіву з Америки, Канади й Европи в пошукуванні джерельних матеріялів, і на основі їх дослідів друкуються книжки і наукові статті, які насвітлюють різні аспекти української іміграції до Америки.

У зв'язку з важливою ролею Архіву слід пам'ятати, що дальша підтримка української громади в Америці для Архіву є необхідною, якщо ця інституція має виконувати свої наукові завдання у майбутньому. Попередня фінансова допомога від Українського Народного Союзу, Української Американської Фундації ім. Романа В. Смука й інших жертводавців уможливить Архівові заанґажувати студентів для сортування українських матеріялів.

Архів іміґрації: кімната-читальня.

Упорядковані рукописи.

Під сучасну пору Архів є в стадії творення фундації для уможливлення створення сталої фінансової бази. В тому проєкті є можливість одержання більшої дотації від Крайової фундації („Ендавмент") для гуманістичних наук. Але ця дотація в сумі 225,000 дол. мусить бути доповнена Міннесотським університетом в сумі 675,000 дол. (т. зв. „мечінґ фанд"). Отже, всі пожертви чи записи, одержані до 1-го травня 1983 року, будуть доповнені Крайовою фундацією для гуманістичних наук.

Українська громада в Америці й Канаді має нагоду допомогти Українському Архівові при Міннесотському університеті в його важливому і відповідальному завданні для вишколу студентів-спеціялістів в українських студіях та спеціялістів-архівістів.

Дослідчий центр історії іміґрації при Міннесотському університеті охоплює 25 етнічних секцій та має понад 25,000 томів друкованих матеріялів (20,000 монографій, 1,700 часописних назв, 2,500 мікрофільмів та понад 2,000 рукописів).

Українська колекція, як сказано раніше, є одною із

(Продовження на ст. 4)

У світі

НЕГАЙНО ПІСЛЯ прибуття до Ріяду, столиці Савдійської Арабії, Лорд Каррінґтон, міністер закордонних справ Великої Британії, відбув довгу серію політичних розмов, які покривали проблеми обширу Перської затоки й добування та постачання нафтоенерґії до різних країн світу, а в першу чергу до промислових, совєтської окупації Афганістану, відносин Схід-Захід тощо. Крім ділових розмов з різними міністрами лорд Каррінґтон відбув зустріч з королем Халідом. В розмові з міністром війни, принцом Султаном порушено справи совєтської загрози в тому обширі й потребу негайно протиставитися їй. Після розмов видано комунікат, у якому подано, що „вони були найбільш корисні й продуктивні". Багато часу зайняло в розмовах питання ПВО, яку Савдійська Арабія визнає єдиним справжнім і леґітимним представником арабського населення в Ізраїлі. Уряд Великої Британії займає в цій справі іншу поставу.

КОРОЛЬ ЙОРДАНІЇ Гуссейн після зустрічів з президентом Роналдом Реґеном, державним секретарем Александром Гейгом та іншими членами кабінету та керівними особами американського уряду відбув зустріч з американськими членами парляменту, конґресменами й сенаторами. В часі тих дальших розмов він не заперечив, що Йорданія закуповує деяку зброю від Совєтського Союзу. Він повторив, що „справедливий і тривалий мир на Середньому Сході" для нього головною ціллю.

ПІСЛЯ ОСТАННІХ масових демонстрацій в арабських поселеннях в Ізраїлі, які мали досить бурхливий характер, уряд Ізраїля приступив до різних протизаходів. Між іншим він зарядив припинення навчання на Бір Цайт університеті, де студіюють численні араби. Замкнення університету Бір Цайт викликало численні протести арабів, які мають подвійне, американське та йорданське громадянство. Власне ті молоді професори репрезентують найбільш радикальне і войовниче крило арабів.

В Америці

ВИСЛІДИ ВИБОРІВ в стейті Ню Джерзі на пост губернатора все ще остаточно не подтверджені, бо обидва кандидати — республіканець Томас Г. Кейн і демократ Джеймс Флоріо отримали в голосуванні однакову кількість головсів. Згідно з останніми інформаціями перший кандидат веде перед маючи перевагу тільки понад 1,000 голосів. Теперішній губернатор Брендан Бирн зарядив, щоб усі виборчі бальоти були зібрани в одне місце, та їх стерегтиме поліція, аж до перерахування голосів на вимогу демократичного кандидата. У першому дні по виборах встановлено, що Т. Кейн має 1,142,174, а Дж. Флоріо 1,141,016 голосів. Отже Кейн переважає Флоріо тільки 1,158 голосами. Очевидно, після докладного перерахування голосів і проголошення закінчення збору бальотів, ці цифри можуть змінитися. Дж. Флоріо висловив надію, що він здобуде перемогу.

ПОЛЕТ МІЖПЛАНЕТНОГО корабля „Коламбія" відкладено на один тиждень, або й на довше. Спеціялісти на базі ім. Джана Кеннеді в Кейп Каневерел на Флориді заявили, що тиск оливи в ґенераторі набагато збільшився і тепер треба буде перевірити цілу систему корабля. Речники центру підкреслили, що вони вже раніше звертали увагу на можливість такої комплікації.

ЗГІДНО З ІНФОРМАЦІЄЮ федерального бюра перепису населення, розведені чоловіки скоріше женяться другий раз, як розведені жінки. В інформації також говориться, що розвід серед негритян — чоловіків і жінок збільшився в останній декаді на 140 відсотків. Збільшився також відсоток розводів серед еспаномовного населення З'єднаних Стейтів Америки. Раніше це бюро повідомляло, що число розводів серед білого населення також збільшується з кожним роком. У наслідок цих процесів збільшилось число самітніх осіб з 10,9 мільйонів в 1970 році до 17,8 мільйонів в 1980 році.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ і Китайська Народна Республіка продовжують шахувати себе взаїмно ветом на форумі Об'єднаних Націй у справі назначення кандидата на пост генерального секретаря цієї міжнародної організації. ЗСА і більшість країн Західної Европи підтримують кандидатуру дотеперішнього секретаря д-ра Курта Вальдгайма, а Китай і багато країн третього світу висувають на цей пост танзанійця Саліма А. Саліма. Минулого тижня відбулося шість голосувань, але кожне з них натрапило в Раді Безпеки на вето котроїсь з держав, постійних членів Ради. Щоб вийти з імпасу, амбасадор ЗСА до ОН Джін Киркпатрик пропонує додати також інших можливих кандидатів, на яких можливо погодяться всі члени Ради Безпеки.

ТРИ ЧЛЕНИ сенатської Селективної комісії для справ розвідки — Данієль Патрик Мойниген, демократ з Ню Йорку, Малколм Валлоп з Вайомінг і Дейвид Даренберґер з Міннесоти (обидва республіканці), Приватно перестерегти президента Роналда Реґена, що завеликі уповноваження для Центральної Розвідчої Служби, головно збільшення повновластей для неї займатися інфільтрацією внутрішньоамериканських організацій запідозрених в нелеґальній діяльності, можуть знищити дорешти престиж цієї інституції в очах американських громадян. Усі три сенатори просять Президента, щоб він передумав раніший плян збільшення повновластей і вийшов з іншою альтернативою у цій справі.

ДЕМОКРАТИ задержали контролю в обидвох палатах леґіслятури у стейті Ню Джерзі після остнніх виборів, але республіканці збільшили число своїх членів в сенаті на п'ять місць і в асамблеї на одно місце. Політичні спостерігачі звертають увагу, що демократи були при владі у цьому стейті вісім років підряд.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00, UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Здоровий голос з Лондону

Серед збентеження й остраху, що їх породила у вільному світі хвиля пацифізму у країнах Західньої Европи, та під час посиленої кампанії всього совєтського пропагандивного апарату проти політики дозброєння Америки, дуже відрадною подією стала промова британійського міністра закордонних справ лорда Каррінґтона на маніфестаційному вшановуванні колишнього британійського прем'єра і міністра військових справ Вінстона Черчілла, одного з найвидатніших державних мужів новітньої історії, лавреата Нобеля за його спомини про Другу світову війну. Свою промову лорд Каррінґтон присвятив аналізі сучасної міжнародної ситуації, місії Атлантійського Союзу (НАТО) та смертельній загрозі з боку совєтського агресивного імперіялізму. Нав'язуючи до пацифістських демонстрацій проти встановлення на европейській території 574-ох американських ракет з багаточленними атомовими „головками", як противагу до існуючих на території Східньої Німеччини і Чехо-Словаччини совєтських атомових ракет, націлених проти Західньої Европи, лорд Каррінґтон цатаврував таких пацифістів, як шкідників-руїнників, що ведуть світ „над берег воєнної катастрофи", бо „відмова від політики стримування (НАТО) створила б найбільшу кризу в Европі від 1945 року".

Вказавши на перевагу совєтської ракетної зброї над західньою, зокрема та особливо в Европі, де 15 членських держав Атлантійського Союзу (НАТО) мають проти себе бльок так званого Варшавського пакту, лорд Каррінґтон закликав до збалянсування знову атомової потуги вільного і комуністичного світу. Збереження теперішнього „величезного браку балянсу" між атомовою силою обох світів британійський міністер назвав заохотою якщо не для теперішніх, то майбутніх керівників Совєтського Союзу повести атомову атаку проти Західньої Европи. І він не таїв, що єдиною надією Західньої Европи щодо своєї безпеки є плян президента Реґена дозброїти американську військову силу та віддати на послуги НАТО передбачені нові роди американської зброї.

Виступ британійського міністра закордонних справ був насправді адресований однаково до Москви, як і до західньоевропейських пацифістів та власних британійських земляків. Загал народів Західньої Европи не здає собі справи з тієї страхітливої загрози, якою є перевага Совєтського Союзу над збройними силами Америки. Задоволені триваючим від 1945 року миром і приспані існуючим добробутом, високою життєвою стопою, загал мешканців Західньої Европи просто не думає, що тим часом Совєтський Союз, коштом життєвої стопи своїх громадян, переводить щораз більше зброєння, і що ціллю цього зброєння не є мир, а заволодіння усього світу, заведення комуністичної системи правління на земній кулі — з центром у Москві. Відсіля і нехіть громадян західньоевропейських країн слухати про намагання Америки і її союзників з НАТО протидіяти совєтській загрозі, якої ці европейські громадяни просто не бачать.

За газетними вістками й опитовими аґенціями в самій Британії, тамошня економічна криза: інфляція, безробіття і перманентна війна ірляндських терористів, які свої дії перенесли на англійський терен, — захитали популярність консервативного уряду Марґарет Тачер і відкрили шанси повороту до влади соціялістичної Партії праці. Але це не значить, що у такому випадку британійський уряд потурав би пацифістичним настроям і став би байдужнішим супроти проблеми оборони Атлантійського обширу. Пригадаймо, що коли після несподіваного упадку уряду Вінстона Черчілла під час Потсдамської мирової конференції у 1945 році прийшла до влади в Англії соціялістична Партія праці з прем'єром Еттлі, то новий міністер закордонних справ Ернест Бівен зайняв супроти СССР куди розумніше й рішучіше становище, як його співіснувальні колеґи з інших країн Заходу. Партійне обличчя уряду не міняє напрямку закордонної політики держави. У Західній Німеччині існує уряд Соціял-демократичної партії із канцлером Гелмутом Шмідтом, але Західня Німеччина була і є прихильником стратегічної концепції — встановлення на території кількох країн Західньої Европи американських ракет для противаги совєтським, дарма що німці так само лякаються нової війни, як усі розумні люди у всьому світі. Коли під час недавнього перебування у Західній Німеччині американського державного секретаря Александра Гейґа відбулися там великі протиамериканські пацифістські демонстрації, він заявив: „Я теж проти війни, та зокрема проти війни атомової. Тому можу демонструвати разом з вами, — ідеться не про війну, а про збереження миру, а мир можна зберегти тільки тоді, коли потенціяльний аґресор знатиме, що ми — сильні". Таку правду диктує здоровий глузд.

Ярослав Гайвас

БОРОТЬБА ЗА ЛЮДСЬКЕ СУМЛІННЯ

Совєтський режим не може мирно співіснувати в „народів вольних колі" і з ними співпрацювати, він постійно створює напруження й кризи, викликує конфлікти і непорозуміння та тим не лише розхитує рівновагу в світі, але й витворює атмосферу, в якій зовсім несподівано може вибухнути конфлікт між великодержавами.

Така поведінка є вже в природі майже кожного імперіялізму, а тим більше сучасного російського імперіялізму у його совєтській масці. Це є прокляття, яке стає прокляттям всіх народів нашої плянети, бо від нього всі терплять і ним усі загрожені. Це прокляття потягає за собою величезні шкоди й жертви як внутрі, так і назовні СССР. Внутрі воно породжує постійне шукання за внутрішніми противниками, штучне витворювання таких, а відтак боротьбу з ними й винищування їх. Під тим кутом історія совєтського режиму є найкращим доказом і ілюстрацією. Починаючи 1917-им роком, коли почалося шукання ворогів та їхнє винищування — есерів, кадетів і інших; в пізніших роках різними „ухильниками", зліва і справа, опозиціонерами-троцькістами, бухаринцями, робітничою опозицією, опозицією вчених і технічних керівників, а кінчаючи сьогоднішніми дисидентами. Нещасна країна, всі народи, поневолені в СССР, переходять через той безперервний процес створювання і шукання ворогів.

Доки Совєтський Союз був слабий, він зуживав свої руйнуючі сили на викликування і погашування тих внутрішніх конфліктів і криз. Коли ж він став великодержавою, він переніс це на міжнародний форум і викликує подібні конфлікти й кризи в міжнародному маштабі.

Під сучасну пору Москва творить леґенду про загрозу мирові з боку Америки. Ніодин здорово думаючий кремлівський достойник сам не вірить у це, але всі разом кричать про це без уґаву й викликують тим замішання, хвилювання, кризу в світовому маштабі. Очевидне безглуздя, повторюване на кожному кроці й тисячами різних рупорів, втискається в людську свідомість і залишає там нищівні сліди.

Вийнятково характеристичним прикладом на це є останнє інтерв'ю Леоніда Брежнєва в західньонімецькому тижневику „Дер Шпіґель". Інтерв'ю це сповнене перекручень, півправд і очевидних неправд та натяків, які не можуть не викликати наслідків серед людей. Це йде боротьба за людські погляди й переконання, за людське сумління. Москва намагається вмовити в людей, що Америка і її союзники прагнуть і плянують нову велику війну. При цьому всьому Брежнєв без сумніву зручно видає себе за миротворця, за людину, яка прагне переговорами полагодити існуючі конфлікти й непорозуміння. Він, з одного боку, страшить, що кожна війна переміниться в атомову війну з ужиттям цілого арсеналу атомової зброї, якщо тільки ужити будь-що з того роду зброї, а з другого, показує пальцем на Вашінґтон: там готують таку війну; накінець облудно твердить, що Москва прагне миру. Все це, подане у відповідній пропаґандивній формі, починає викликати враження серед людей.

Брежнєв і його соратники перетворили Совєтський Союз в могутній збройний табір: мільйони людей під зброєю, молодь, навіть шкільні діти переходять воєнні вишколи, а в ЗСА навіть немає примусової військової служби для всіх молодих людей; але, за словами Брежнєва, це ЗСА готують війну. З ким і як? З невишколеними цивільними людьми?

Совєтський цинізм не має меж, як і не має меж його аґресивність і нахабність. І через те перед Америкою немає вибору, як пляново й послідовно протиставитися Совєтському Союзові у його наступові на людське сумління, на людські думки і почування.

Американські засоби масової інформації принесли вістки про те, що в Вашінґтоні приступають до активної протиакції совєтській пропаґанді брехні й дезінформації пляном „Акції Правди". На такий проєкт є саме тепер виключна потреба, й, можна сказати, що це остання пора. Так як Москва безоглядно поширює очевидну брехню й неправду, так само рішуче й безоглядно треба протиставитися їй і поширювати правду. Треба виявляти цілу забріханість Москви, підступність її плянів довгою і безперебійною акцією, бо це єдина дорога до того, щоб остаточно перемогла правда.

Олександер Татомир

ТАЄМНА ЗБРОЯ РОСІЇ

Европа

В останніх двох роках драматично зросли в Західній Німеччині неонацистські організації. Досі там зідентифіковано 75 крайньо-правих груп, включно з терористичною бандою Гофмана, що її арештовано після кривавої акції в Мюнхені. В Італії та Франції постало понад тузен неофашистівських груп. Крайньо-праві терористи вбили найменше 98 осіб: 13 згинуло в часі жовтневих святкувань у Мюнхені, а 85 в Больоньї, коли збомбардовано залізничу станцію. Є певні докази, що банда Гофмана підтримувала зв'язок з ПВО, а її члени були школені в таборах у Ливані. Перед акцією в Мюнхені Гофман отримав більшу суму грошей від Каддафі.

Багато провідників лівих груп в Европі вбито або вкинено до тюрем. Не зважаючи на це в Західній Німеччині ожила фракція Червоної армії, що старається виповнити порожнечу, яка створилася по ліквідації в половині 70-их років грізної банди А. Баадера й У. Майнгофер, що покінчили життя самогубством у строгій німецькій тюрмі. — В Італії масові поліційні акції дуже послабили Червоні бриґади, особливо в квітні ц. р., коли арештовано їхнього начального командира Марія Моретті. Скоріше ув'язнений чільний член Червоних бриґад (Фіоріні) склав ревеляційні зізнання на 70 сторінок машинопису про структуру, діяння та зв'язки бриґад з іншими терористичними бандами, які стали основою масових арештів. Італійці найбільше зброї отримували від ПВО. ПВО і Східній бльок вишколюють ірляндських Провос, а Альжир і Арґентина—баскійських ЕТА.

Японія

Фанатична японська Червона армія вже в 70-их роках здобула славу, що вона доконала найбільше вбивств. Японські терористи пройшли бомбовими атаками Европу й Середній Схід. В 1977 році вславилися майстерним схопленням японського джетового літака в Даці й добуттям 5-мільйонового окупу. Хвилево вони притихли, але є познаки, що їхній провід старається їх зактивізувати.

Південна Африка

В Південній Африці діє кілька муринських партизанських груп. Дві з них є марксистські, а саме: СВАПО — Народна організація південно-західньої Африки, та АНК — Африканський національний конґрес Південної Африки, що отримують велику допомогу з Москви й Східнього бльоку. — Дві інші групи є праві: УНІТА — Національний союз за повну незалежність Анґолі, та МПМ — Рух спротиву Мозамбії, борються за повалення у своїх країнах комуністичних урядів, наставлених за допомогою Куби й Совєтського Союзу.

Переведені опити впевняють, що Совєтський Союз активно включений в політичні насильства, звані „війнами за національне визволення" та в ґльобальний тероризм. Більшість терористичних банд або партизанських загонів не могли б довше проіснувати без активної допомоги СССР.

Підтримка тероризму комуністичною Росією сягає часів Леніна, який голосив, що терор є успішним засобом повалювати уряди. В 1905 році він доручив своїм послідовникам роздобути нескладні приписи, як робити бомби, а по виготовленні їх вбивати чужих розвідчиків і висаджувати в повітря поліційні станиці. Совєтська влада — вірна дорученням Леніна й апробує тероризм, як засіб творення політичної нестабільности в різних країнах при найменшому кошті та виявленні себе. Певним є, що де б не процвітав тероризм, то він майже завжди приносить користь Москві.

Доповнім картини міжнародного тероризму, змальовані Клер Стерлінґ і Вілліямом Чейзом, останніми подіями від травня ц. р. по сьогодні, а саме: терористичні замахи на життя президента Р. Реґена, Папи Івана Павла II й президента А. Садата — трьох найчільніших провідників вільного світу; бомбові атаки на американську летунську базу і ген. Крозена в Західній Німеччині та многотисячні демонстрації проти американської атомової зброї в Европі й НАТО.

Бачимо, що Клер Стерлінґ не помилилася, коли пов'язала терористичний рух у світі з Москвою. Її ревеляції певно були одним із головних чинників, які спонукали Вашінґтон до осуду підривних акцій Совєтського Союзу, а Конґрес і Сенат ЗСА та „Ю. С. Нюзенд Ворлд Ріпорт" до негайної перевірки причин ґльобального тероризму.

Вільний світ щойно тепер з острахом довідується про скриті злочини та підступні злочини Москви, а ми, українці, знаємо про них вже понад півсторіччя із власного сумного досвіду.

В часі зросту московського тероризму у вільному світі й безприкладних атак на українську громаду в розсіянні зімкнім наші лави, оживім їх чеснотою взаємної любови, яка об'єднає нас у духовий моноліт і захистить від зазіхань московських аґентів і ворохобників. Наша єдність і посилена праця будуть найкращою відповіддю нахабній Москві й запорукою остаточної перемоги української справи.

З НАШИХ БУДНІВ

Секретна зброя

„Бий хлопа дишлем!"

Маґістер Пікас

Пригадую, як один з нюйоркських Отців Василіян, що довгі роки трудився на місійній праці в різних провінціях Південної Америки, розповідав на якомусь „свяченому", якщо це не була „просфора", — леґендарну просто історію про українську секретну зброю, що нагнала величезного страху тубільчому населенню — індіянам чи метисам...

Це ділось в тридцятих роках в Арґентині під час дошкульної господарської кризи, що була там зрештою явищем перманентним. У провінції Міссіонес наші селяни-заробітчани увійшли в конфлікт з місцевим населенням-індіянами на тлі достави сільськогосподарських продуктів на міський базар у торгові дні. Конфлікт прибирав інколи таких гострих форм, що на базарній площі приходило до формальної битви, що її вигравали звичайно наші земляки в традиційний спосіб: кидалися до плотів-огорож, ламали колики та періщили ними своїх конкурентів, аж гуло!

Тоді конкуренти пішли, як то кажуть, до голови по розум: „Давайте, кажуть, заскочимо цих проклятих 'ґрінґос' на чистому полі, серед степу-прерії, де немає оплітків, огорож, ані жадного частокілля!"

Одного разу, коли валка наших старокрайових скрипливих возів, навантажених лантухами збіжжя, просувалася до міста, на неї наскочила несподівано серед чистого поля ватаґа кінних індіян, узброєна в луки, самопали, сокири, а навіть у старосвітські дерев'яні списи, і з бойовим ґалайканням вдарила на заробітчан! Думалось розметуть, рознесуть нашого брата в пух і прах!

Та ба!.. Тоді саме прийшла до голосу українська секретна зброя! Наші дядьки кинулись до возів, повідчіпали важкі, залізом ковані орчики та люшні, поплювали в жмені і завдали напасникам такого лупня, що з того часу автохтони спасували перед емігрантами раз і назавжди.

— З українцями ніяк не виграєш війни, — говорили, важко потурбовані. — В них є своя секретна зброя!

Ікер

Теодор Терен-Юськів

На виставці мистецьких праць Я. Стадника

Із появою визрілих осінніх кольорів у природі, ми мали знову приємність наситити наш зір і почування пережиттям розмаїття барвистости палітри мистця Ярослава Стадника. Виставка його відкрилася у Ґалерії Об'єднання Мистців Українців Америки (ОМУА) 18-го жовтня ц. р., вступним словом двох старших мистців, а саме голови організації Михайла Черешньовського та Петра Андрусева — автора щойно виданої мистецької монографії.

Якщо мова про число відвідувачів на наших початкових виставах цьогорічного мистецького сезону, то справа представляється справді мізерно. Щож то ті наші культурники, дійсні і позовані, роблять, що в них немає часу на півгодинні відвідини цікавих і ушляхетнюючих подій, що ними без сумніву є мистецькі виставки наших живописців? Вимівки про побування на інших імпрезах не можуть мати жадного виправдання, відвідини бож малярських виставок тривають досить коротко і це можна вчинити в неділю, зараз по „дванадцятці" чи будь-коли. А в тижні виставки відчинені до 8-ої год. вечора, то й тоді є теж нагода оглянути картини. Навіть якщо в когось і немає заміру купити картини, можна — і треба — знайомитись з мистецькими працями наших образотворців. Цеж бо повинна бути потреба кожного цивілізованого українця. Обсервуючи три перші виставки — Твердохліб з Рочестеру, молоденької малярки Варварів із Вашінґтону і саме Я. Стадника з Ню Джерзі, не можна бути ніяк ні одушевленим, ні гордим, що з'явилось так скупе число відвідувачів цих виставок. Маймо надію, що з бігом сезону фреквенція покращає. Це ж бо не свідчить корисно про наш культурний прогрес, а він же нам потрібний і конечний.

Я. Стадник, що студіював в Італії, в Академії мистецтв в Римі, а теж у ЗСА, в Мишиґенському університеті, в Ан Арборі, і від років виставляє свої праці збірно та індивідуально, зумів виробити собі ім'я пристрасного кольориста. Цього року показав він краєвиди, квіти, мертву природу і дещо з релігійної тематики. Крім олійної техніки, подивляємо цим разом його особливо вдалу і приманливу пастелеву барвистість праць, якою він висувається

(Продовження на ст. 3)

Богдан Певний

У ПОШУКАХ ЗА НЕДІЛКОМ

IУ

Більшість згодом переїхала в Америку. Микола Азовський, один із найталановитіших українських мистців, доля якого була тісно пов'язана з Неділковою, помер кілька тижнів після прибуття до Буенос Айресу, захворівши під час подорожі. Володимир Ласовський так розказував про свої роки в Арґентині: „В році 1948 переїхав з родиною до Арґентини. Тут мусів іти працювати до фабрики і через 10 літ майже не працював (в мистецтві). Лише по 8-літній перерві я почав трохи малювати і перед виїздом до Ню Йорку зробив індивідуальну малярську виставку в Буенос Айресі". (див. Іван Заяць „Володимир Ласовський", „Свобода", 11-го листопада 1976 р.) Все ж українські мистці в Арґентині не занедбали своєї творчости, а навіть спромоглися на організоване мистецьке життя. У жовтні 1959 року в домі „Просвіти" в Буенос Айресі відбулася перша Весняна Виставка українського образотворчого мистецтва з участю Миколи Неділка. Ось що писала про неї „Свобода": „Виявилося, що, не зважаючи навіть на постійний відплив українських мистецьких сил до Канади й Північної Америки, українська культура представлена в Буенос Айресі такими силами, що їх може позаздрити нам не одна нація, і не тільки з поневолених. Досі про ці наші мистецькі сили наша національна спільнота мало знала. Правда, дехто з них робив індивідуальні виставки в кращих ґалеріях фешенебельної вулиці Флориди, — але відвідувати їх наш загал не надто звичний, знали про них тільки справжні аматори та знавці мистецтва, а для пересічного українського громадянина вони як би й не існували." (див. Є. О. „Перша Весняна Виставка Українського Мистецтва в Буенос Айресі", „Свобода", 30-го жовтня 1959).

Про побут Миколи неділка в Арґентині так писав Іван Кедрин: „В Арґентині, — оповідає він, — за 10 років тамошнього перебування продав два образи сусідам полякам, один образ росіянам, один литовцям, ні одного українцям, і пару сотень жидівським торгівцям образами, які заробляли на них куди більше, як автор. Усе ж, завдяки такому попитові на його образи в чужинців, він зміг купити землю і поставити гарну хату. Але не зміг привикнути до вічних революційних алярмів і щоденних вісток про зріст впливів комуністів." (Іван Кедрин „Микола Неділко", „Свобода", 13-го квітня 1962).

Це про матеріяльну сторінку арґентинського періоду Неділка, а про малярську сторінку розказує Антін Малюца в уже згадуваній раніше статті: „Потім мистець виїхав до Арґентини. В речах присланих звідтіля всіх нас поразила сила і симфонічність нових барвистих зіставлень, невживаних ні Неділком ні іншими українськими мистцями. Світ на його краєвидах стає неначе залитий сліпучим сонцем, так що й глядачеві неначе очі болять і все міниться як в кольоровій гарячці. Частинка заслуги в цьому, може бути, належить природі — кліматові — сонцю Арґентини. Та інші мистці теж там побували, і менше з цього скористали, або й зовсім не доглянули. Отже найбільша заслуга таки за самим мистцем, що зумів зробити великий поступ в своїх кольористичних шуканнях".

1961 року Микола Неділко з дружиною переїхав з Буенос Айресу до Ню Йорку, де пробував своїх сил в іконописі й розмальовував українську католицьку церкву св. Миколая в Бруклині. Вже в квітні 1962 року ОМУА влаштувало першу його індивідуальну виставку в цій країні. Виставка Неділка була справді великою культурною подією в українській громаді Ню Йорку і темою розмов і дискусій. На неї появилося ряд рецензій, з яких одна, пера Святослава Гординського, заслуговує на особливе вирізнення, бо вона не тільки характеризує малярство Неділка, але дає спробу генези українського імпресіонізму. Тут слід навести з неї уривок:

„Неділко вийшов з київської школи кольористів і стилево його малярство можна б покласти десь посередині між імпресіонізмом і експресіонізмом. Тобто, його малярство базується на грі світла і тіней за допомогою барвних плям, і кольорові підчинені всі інші елементи образу. Але оперувати кольором можна різно, є, наприклад, мистці, які задовольняються самою грайливою передачею баченого, інші ж шукають часто оптичної ефектности. Ще інші віддають свої малярські засоби для викликання якогось специфічного настрою, почувань. Власне, за цим останнім пішла українська школа імпресіоністів і набула рис, які важко знайти деінде. Вже Ян Станіславський, уродженець України, по-своєму підійшов до зображення української природи, сказати б — поетично, і цей підхід розвинули творці українського краєвидного малярства — Труш, Новаківський, Бурачок і їх пізніші послідовники. Цей український імпресіонізм був викликаний багатством світла і барв української землі і підсоння, що були відмінні від землі і підсоння Франції, батьківщини імпресіонізму. Головна риса українського краєвидного малярства є ліризм, як типовий вияв українського світогляду.

Хтось скаже: таж на виставці нема ні одного краєвиду з України, де ж ви бачите український імпресіонізм? Справді, картин з українськими мотивами на виставці немає, але мистець зберіг свій український спосіб бачення і відчування, свою душу. І тому неважно, що об'єктами є краєвиди Арґентини чи Південної Америки, бо ідею і характер творів диктують не об'єкти, які він зображує, а сам мистець, носій певного світогляду. З давніших творів Неділка добре відомий (також з кольорових репродукцій) його Дністровий яр, де з густого повітря, що грає переливами фіолету, виринають далекі узгір'я, глибинний розлив ріки і жіночі постаті на першому пляні. Все тут передано грою і переливами вишуканих фарб-півтонів. Тепер же, в найновіших своїх творах, мистець наче змінив спосіб малювання: він став наче декоративніший, фарби стали більш повні й окреслені, повнотонні, вони діють усією силою своєї натуги - повінню червіні, фіолету, синяви, оранжу. Але високопоетичний тон ліричного відчуття залишився той сам, він і далі домінує в кожному творі і визначає характер творчости Неділка.

Поетичність у музиці і малярстві полягає на грі реального з нереальним. Поет кількома словами чи звуками може показати душі нові і незнані обрії так само маляр кількома тонами може нежданно переставити нашу душу на інші рейки, викликати в ній почування конкретні і водночас несхопні. Реальність природи в творах Неділка ніколи не зникає, вона скрізь більш чи менш приявна, але наш глядач уже розуміє, що тут важлива не та реальність, а те, як мис-

(Продовження на ст. 3)

У Принстоні...

(Закінчення зі стор. 1)

лише серед українців, але й чужинців, зокрема французів". Д-р Цимбалістий рівнож вказав на те, що Л. Гуцалюк погодився віддати з продажу своїх картин 25 відсотків на цілі музею.

Опісля д-р Цимбалістий подякував гостям, які своїм вступом—25-доляровою цеголкою—на Український Музей, якому цього року сповнилося п'ять років існування, допомогли зібрати певну суму на дальшу розбудову цієї установи.

Відтак д-р Цимбалістий підкреслив велике значення УМ, його завдання, цілі і пляни. Він сказав: „Україна не має свободи брати участь у міжнародному, політичному, культурному чи економічному житті. Тому нашим обов'язком є утверджувати нашу присутність в світі. А найуспішніший спосіб є вказувати на це, що наш народ створив, чим збагатив людську культуру. УМ це й робить. Він вводить здобутки нашого народного мистецтва в поле зацікавлень ширшого американського загалу. Реакція цієї публіки є позитивна".

В плянах Музею є,-як пояснив д-р Цимбалістий,- розбудова інших відділів Музею, придбати нове і більше приміщення, забезпечити майбутнє відповідними фондами.

Вкінці д-р Цимбалістий, як голова Управи УМ, висловив признання і вдячність енергійним членкам Комісії придбання фондів Лідії Гладкій та Лідії Гайдучок, яка й проводила формальною частиною зустрічі, за вміле зорганізування цього вечора.

Поміж вітаннями гостей, Л. Гайдучок особливо тепло привітала голову Союзу Українок Америки Іванну Рожанковську, назвавши її „мамою" Українського Музею.

Формальну частину зустрічі закінчили многоліттєвія подружжю Зайнінгерів і д-рові Цимбалістому.

Опісля — поміж перекускою і розмовами — гості оглядали — олії Л.Гуцалюка. Їх було — 24. В більшості — це були найновіші речі, деякі під впливом поїздки мистця до Франції. Найцікавікавішою з більших картин - це була „Монт Сен Мішель". Були й картини, які могли розворушити й український сантимент, а це дві малі галицькі церковці і гуцульська полонина. Мистець сказав, що він залюбки на своїх картинах передає традиційну атмосферу Франції. А якщо мова про саму техніку малювання, то засадничо він — не „малює усіма кольорами веселки, але старається знайти нюанси одного-двох кольорів".

Особливою атракцією зустрічі, що викликало велике зацікавлення присутніх, був показ малювання картин Л.Гуцалюком. Маляр сказав, що в цій хвилині ще сам не знає, яку картину він створить на шталюзі. Як теж він пояснив, що при малюванні він користується трьома засобами — фарбами, олівцем і шпахлею. „Образ, — сказав він — це полотно заповнене фарбами. Деякі образи я нищу, бо осягнувши свій власний рівень — добрий чи злий, — я мушу його затримати. Звичайно починаю малювати надворі, поблизу даного об'єкту, але кінчаю картину вдома, де мені найкраще малювати, тобто переносити мої враження на полотно, які я переживав, спостерігаючи — зовні. Мене фасцинує Париж, але тому, що в ньому, радше, впорядкована атмосфера довкілля — залюбки малюю південну Францію, яка відзначається буйністю і різноманітністю природи та архітектури. Мистець також згадав своїх учителів маестра Едварда Козака та кількох видатних професорів мистецтва з коледжу Купер Юніон, де він закінчив студії.

І так, під час дискусії поміж мистцем і глядачами, почала зарисовуватись картина...Правда ще не докінчена, але вже перші мазки шпахлею підказували про ще один шедевр Л.Гуцалюка, який започаткувавшись тут у кімнаті, чекав, щоб мистець, закінчивши його в своєму домі, представив його публіці на своїй черговій виставці, як ще один із пейзажів південної Франції.

Фіналом цієї зустрічі був виступ відомої піяністки Юліяни Осінчук, яка заграла на фортепіяні Віктора Косенка „Етюд оп. 8 фіс-моль" та „Концерт-парафразу" Шульца-Евера „Блакитний вальс" Йогана Штравса. Другу точку свого виступу піяністка присвятила господарям цього дому. Коли замовк останній звук на клявіятурі — д-р К.Зайнінгер вручив Ю.Осінчук китицю троянд.

У пошуках...

(Продовження зі стор. 2)

тець її перетворює на вислів своєї власної індивідуальности. Мистці типу Неділка, тобто мистці-кольористи, вимагають, щоб їх твори переживано кольористично, так як твори музичні переживається музично". (С.Гординський „Виставка Миколи Неділка", „Свобода", 2-го травня 1962).

Микола Неділко мав ще дві індивідуальні виставки в Ню Йорку, влаштовані ОМУА. Останню в березні-квітні 1966 року. Окрім них Неділко мав свої виставки в Парижі 1965 року, в Філядельфії 1966 року, в Вашінгтоні 1977 року. Увесь цей час мистець мешкав у Ню Йорку, часто виїжджаючи малювати в природу — Кетскильські гори і побережжя Лонг Айленду.Про цей час у творчости Неділка так розказує Антін Малюца.

„Відгомін арґентинського кольориту не зразу зник з творчости Неділка по приїзді до ЗДА. Але теж раз-в-раз приходив до голосу досвід з Німеччини та Львова-Заліщик. Мистець вже научений на багато можливостей в пейзажі в першу чергу реагує на такі, де він чується певним себе майстром. Але незабаром на 2-ій виставці ми побачили зиму і багато снігу і весну і околиці Лейк Джордж, і затишні закутки Союзівки. Новий клімат — підсоння та нове змагання мистця збагатити свій досвід кольориста, новим світом, І мистцеви це знов вдається.

Тепер вже в Неділка помітне стремління шукати підсумків і синтези своїх шукань. В композиції картини остає з натури тільки претекст для кольористичної розв'язки. Колір є вже дуже далекою абстракцією натурального. Хоч мистець здебільшого малює в пленарі, на вільному повітрі, цілий світ є йому майстернею, — але він має власний світ кольорових візій, тому природи мало, бо одні втікають від неї взагалі, а інші є невільниками. Але Неділко є настільки великим малярем і мистцем, що йому все вільно, бо він знає, що творить. (Антін Малюца „Микола Неділко", „Свобода", 22-го березня 1966 року).

Окрім індивідуальних виставок, Микола Неділко брав активну участь в мистецькому житті — був членом жюрі, на збірних виставках. Ось кілька цитат різних авторів про твори Неділка, виставлені на щорічних виставках ОМУА в Ню Йорку:

„ Микола Неділко, — три праці, олія. Відірвавшись від своєї форми просторовости, 1943-44, мистець вибрав собі проблему: площина барв, що, декуди, заносить ніби то півабстрактом". (М.Островерха „Нові осяги наших мистців", „Свобода" 13-го травня 1966 р.).

„Відомий майстер Микола Неділко з великим олійним, у бронзових тонаціях, дуже добраним образом „Човни в затоці" і з незвичайно живим, у невальорованому кольорі, полотном „Весна". (Вадим Лесик „Перед осінньою виставкою нюйоркського відділу ОМУА", „Свобода", 8-го жовтня 1968 р.)

„Микола Неділко — барвистий неспокійними площинами, тримається доброї української школи своїм кольоритом." (М. Островерха „Серед ліній і барв", „Свобода", 7-го листопада 1968 р.).

„Покійний Микола Неділко був поетом барви: він міг творити тільки в природі, а не в робітні, і переробляв свої улюблені морські мотиви на кольористичні перлини." (Любомир Кузьма 22-га виставка ОМУА", „Свобода", 31-го серпня 1979 р.).

Микола Неділко приготовлявся до раніше запланованої ретроспективної виставки своїх праць у ґалерії Української Мистецької Фундації, основаної заходами і фондами подружжя Шафранюків, у Торонто, але важка недуга пістряка не дозволила йому здійснити цього задуму. Не стало одного з найвидатніших сучасних наших мистців, знаменитого кольориста, водночас людини надзвичайно скромної і великого серця.

Це приблизно все, що можна було скласти про життя і творчість цього небуденного мистця на основі пожовклих вирізок з газет. Звичайно, цього аж надто мало, щоб можна було відтворити його постать у запланованій монографії. Хочеться знати більше деталів з його життя, почути про його думки і наміри, тому просимо всіх, хто знав Миколу Неділка, відгукнутися на таку адресу: Bohdan Pevny, 83-67 116 Street, Kew Gardens, N. Y. 11418.

Плянується виставка мистця А.Мадая

Мистець Андрій Мадай

Ню Йорк, Н.Й. — З Об'єднання Мистців-Українців Америки повідомляють, що тут відбудеться виставка праць Андрія Мадая від неділі 15-го до неділі 22-го листопада ц.р. в галерії ОМУА при 136 Друга Авеню (четвертий поверх).

Відкриття виставки буде в неділю, 15-го листопада, о годині 1-ій по полудні. Виставка відкрита денно від 6-ої год. до 8-ої год. вечора, а в суботи і неділі — від 1-ої год. по полудні до 8-ої год. вечора.

В останніх десяти роках мистець Андрій Мадай одержав 12 нагород за свої графіки, між ними „Луіс Комфорт Тіфані Ґрент". Він мав 20 самостійних виставок і брав участь у понад 65-ти групових виставках. Його праці знаходяться в 18 публічних колекціях і рівнож у багатьох приватних збірках в Америці, Канаді та Европі.

В останньому часі А.Мадай виконав три кольорові обгортки для видавництва Полист Пресс в Ню Йорку. Влітку 1981 року він виконав серію малюнків для церкви св. Йосифа в Чікаґо.

Андрій Мадай народився 26-го листопада 1953 року в Філядельфії; студіював у Пенсильванійській Академії Мистецтв у Філядельфії від 1971 до 1975 року, де одержував повну стипендію. Рівночасно у літній час у 1972 та 1973 роках мистець був слухачем літніх курсів Університету Св. Климентія в Римі.

В 1977 році А.Мадай був гостем викладачем графіки у Західньо-Мериленському коледжі в Вестмінстер, Мериленд. У вересні та жовтні 1978 року він перебував у Менор Джуніор коледжі біля Філядельфії і його серію рисунків, виконаних в цей час, пізніше видано як альбом під назвою „Менор Джурнал".

Весною 1979 року подорожував мистець по Европі, а від осени 1979 року до весни 1981 року був членом громади Свято-Теодорського студитського манастиря в Італії, де вивчав традиційні техніки з єромонахом Ювіналієм. В половині 1981 року він повернувся до Філядельфії, де продовжує свою творчу працю.

БАГАТО ПРОПОЗИЦІЙ були відкинені виборцями в останніх виборах, які відбулися, як відомо, 3-го листопада. Наприклад, виборці в Дистрикті Колюмбія відкинули податкову полегшу для приватного шкільництва, збільшення на 750 мільйонів витрат на розбудову шляхів у Західній Вірджінії і надання однакового права для гомосексуалістів в Пало Алто, Каліфорнія.

На виставці...

(Закінчення зі стор. 2)

на передній плян з-поміж наших мистців. Було б варто, щоб він ще в більшій мірі посвятився цій веселково грайливій і ніжній ділянці малярства. Хотілося б бачити більше таких картин, як „Натюрморт", „Сіті", „Зустріч", „Чарки", „Дівчина зі снопом", виконаних саме пастеллю. Звичайно, як і в кожного іншого кольориста, цвітіння, це його міць. Тому запам'ятовуються „Квіти", „Мала китиця", „Далії", деякі з „Маків" та стилізовані „Соняшники". Проте найбільше на цій виставці краєвидів. Тут рівночасно треба зазначити, що в Стадника, як і в переважаючої більшости мистців, зустрічаємо інколи і деякі недоліки, що зчасом зникнуть його творів. Наприклад, фігуральні композиції чи людські постаті—це ще не завжди найпереконливіша сторінка його праць, та деякі, щоправда рідкісні, перескравлення кольориту, могли б бути більше стоновані і зрівноважені. Однак у цілому Стадників кольор — це найбільша цінність його індивідуальности. І тому в різнотематичних пейзажах найкраще віддзеркалюється його всенький мистецький характер. Тут треба згадати помітний виімок, майже монохроматичний, зелений „Ліс" і багатство відтінків кольоритности: „На дні моря", „Вітрильник", „Лодки", осіннє „В парку" тощо. З його кількох майже однакових релігійних картин „Мадонна з дитятком" у гармонійно вітражевому стилі найбільш промовиста; на нашу думку, це Мадонна.

Ця виставка залишає по собі приємне і пам'ятне враження, особливо своєю всебічною райдужною барвистістю, що потрібна кожному в сірій буденщині життя.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього 9-го червня 1981 р. по тяжкій недузі відійшов від нас наш Найдорожчий Муж, Син, Батько, Стрийко, Вуйко і Шваґер

бл. п. ОСИП СВЄНЦ

Ми не всилі висловити нашу вдячність всім — Родині, Землякам, Приятелям, Друзям і Знайомим, що в дні 9-го червня 1981 р., ділили з нами наш безмежний біль.

З глибини душі і щирим серцем ДЯКУЄМО:

Високопреподобним Отцям церкви Св. Юра за їхні похоронні відправи та за спів п. І. Хоминові під час Панахиди, Вп. другові Григорієві Цебрійові за теплі прощальні слова на Панахиді та членам ООЧСУ — за участь у відправах в похоронному заведенні.

Вп. другові Корнелеві Василикові, голові Управи Осередку СУМА — імени ген. хор. Тараса Чупринки в Ню Йорку, Спілки Української Молоді та Батьківському Комітетові за вислови писемно глибокого співчуття.

Щиро дякуємо всім — ближчій і дальшій Родині, Землякам, Друзям, Знайомим за квіти, участь у Панахиді, похороні та тризні. Ми зокрема дуже вдячні всім тим, які в таку важку для нас хвилину прийшли із своєю всебічною допомогою. Водночас дякуємо всім тим, які замість квітів на могилу склали свої щедрі пожертви на радіо програму та на „Банк Крови" в шпиталі Бет Ізраель в Ню Йорку.

Велика кількість тих, що відвідали Покійного в шпиталі, що брали участь у Панахиді, похороні і тризні та висловили нам усно і писемно своє співчуття не дає нам змоги подякувати всім особисто та назвати їх тут по імени. Усі ці вияви пошани до бл. п. Осипа Свєнца стали нам великою моральною підтримкою у нашому горі і ми це завжди згадуватимемо з найглибшою вдячністю.

РОДИНА

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ, ГІРСЬКА СТЕЖА І КУРЕНЯ УПС ім. О. С. ТИСОВСЬКИХ, ОПС, ПЛАСТ ПРИЯТ, ПЛАСТОВА МОЛОДЬ УСІХ УЛАДІВ У ДЕНВЕРІ, КОЛОРАДО

з великим смутком і жалем ділиться сумною вісткою з усіма пластунками і пластунами в діяспорі та з українським громадянством, що в суботу, дня 31 жовтня 1981 р. з Волі Всевишнього, відійшов на 80 році життя на Вічну Ватру

сл.п. пл. сен. керівництва

МАРІЯН КЛИМ МАРЕНІН „А Я К С"

Станичний, основник і перший Голова Гірської Стежі в Денвері,
Голова Крайової Пластової Старшини в Австралії
Довголітній виховник пластової молоді
Учасник Визвольних Змагань, доброволець УГА, член УВО
Мґр фармації, асистент катедри неорганічної хемії при Варшавському університеті
Член різних місцевих організацій.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибитій Родині складаємо щирі співчуття.

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 5-го листопада 1981 року, на 68-му році життя, в Кабріні шпиталі в Ню Йорку, Н. Й., відійшов у Вічність

наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, БРАТ і СТРИЙКО

бл. п. АНДРІЙ ВАЦЯК

нар. в с. Парлокома, пов. Кросно, Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Іст 7-ма вул., Ню Йорк, Н. Й.

ПАРАСТАС — в п'ятницю, 6-го листопада 1981 р., о год. 7:45 веч.

ПОХОРОН в суботу, 7-го листопада 1981 р. з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В смутку і жалю:

дружина — ОЛЬГА
донька — ВАЛЕНТИНА з чоловіком МИХАЙЛОМ КЕНЕДІ
та ближча і дальша Родина в Америці, Англії, Канаді і Україні

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 5-го листопада 1981 року упокоївся в Бозі,

наш Найдорожчий і Незабутній

ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДО і БРАТ

бл. п. ІВАН СКВІРТНЯНСЬКИЙ

на 80-му році життя, довголітній секретар 46-го Відділу УНСоюзу, б. голова Організації Оборони Лемківщини.

ПАНАХИДИ — в суботу і неділю, 7-го і 8-го листопада 1981 року, о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Walsh and La Bella при 87-13 87th Street, Woodhaven, N.Y.

ПОХОРОН — в понеділок, 9-го листопада 1981 р., з того ж похоронного заведення до церкви св. Покрови в Озон Парку, Н. Й., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — ЮЛІЯ
доньки:
ІРЕНА СТЕЦУРА з донечкою МЕЛЯСЕЮ
МАРТА РЕНО з мужем ФРЕНКОМ
брати — МИХАЙЛО і ПЕТРО з родинами в Польщі
СТЕПАН з родиною в Україні
та ближча і дальша Родина

Філядельфія і околиця!

В неділю, 22 листопада 1981 р., о год. 2-ій по пол. в залі ДОМУ УНСОЮЗУ при 5004 Н. Олд Йорк Рд., ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па.

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

до участи в яких запрошені й зобов'язані урядовці, представники і конвенційні делеґати наступних Відділів:

10, 32, 45, 62, 83, 95, 105, 116, 128, 153, 154, 156, 162, 163, 173, 216, 231, 237, 239, 245, 247, 248, 261, 268, 269, 321, 324, 331, 339, 347, 352, 362, 375, 378, 383, 397, 422, 424, 430 і 479.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-провірка дотеперішньої організаційної праці Округи.
3. Обговорення посиленої, осінньої організаційної кампанії
4. Обговорення загальних союзових справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

У зборах візьмуть участь:

д-р ІВАН ФЛИС, головний предсідник УНС
о. СТЕПАН БІЛЯК, головний контролер УНС
д-р БОГДАН ГНАТЮК, головний контролер УНС
ІВАН ОДЕЖИНСЬКИЙ, головний радний УНС
СТЕПАН ГАВРИШ, обласний організатор УНС

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Інсп. Осип Бакай, *почесний голова* — Петро Тарнавський, *голова*
Василь Колінко, *секретар* — Іван Данківський, *касир*

Вступайте в члени УНС

ST. NICHOLAS UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH

CHRISTMAS BAZAAR

Saturday, November 14, 1981. 10:00 AM — 4:00 PM
UKRAINIAN HALL
Millville Airport, Millville, N. J.
ETHNIC FOODS AVAILABLE
VISIT SANTA CLAUS from 12:00 — 3:00

The next DANCE, sponsored by St. Nicholas Ukrainian-American Club, will be held on NOV. 21, 9:00 PM at the UKRAINIAN HALL, Millville Municipal Airport, with Stan Skawinsky on the bandstand.

Ukrainian food available: pyrohy, stuffed cabbage etc.

ФУНДАЦІЯ УВУ ЗАСЛУГОВУЄ НА ВАШУ ВСЕБІЧНУ ПІДТРИМКУ!

UFU Foundation, Inc.
203 Second Avenue
New York, N.Y. 10003

Окружний Комітет Відділів УНС ПЕРТ АМБОЙСЬКОЇ ОКРУГИ

повідомляє, що

в неділю, 22-го листопада 1981 р., о год. 2 по пол. в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ при 766 Стейт вул., ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж.

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ПЕРТ АМБОЙСЬКОЇ ОКРУГИ УНС

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-провірка організаційної праці Округи за останні місяці.
3. Обговорення осінньої передконвенційної кампанії.
4. Обговорення загальних союзових справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

У зборах візьме участь —

УЛЯНА ДЯЧУК — *головний касир УНС*

ЗА УПРАВУ ОКРУГИ:

Михайло Захарко, голова
Дарія Оріховська, секретар — Іван Бабин, касир

Пластова Станиця і Осередок СУМ-А в Джерзі Ситі, Н. Дж.

запрошують на

ОСІННЮ ЗАБАВУ

в суботу, 21-го листопада 1981 року, о год. 9-ій веч.
в залі УНДому, 96 Fleet Street, Джерзі Ситі, Н. Дж.
Грає оркестра „Червона Калина"

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

УКРАЇНЦІ В ЗБІРНІЙ СССР КОПАНОГО М'ЯЧА

У двох чергових кваліфікаційних змаганнях за участь в чемпіонаті світу, що відбудуться в Еспанії, збірна СССР двократно перемогла репрезентацію Туреччини вислідами 3:0 і 4:0. Після цих перемог збірна СССР, маючи досі здобутих дев'ять точок, займає перше місце в своїй групі, випередивши збірні: Чехо-Словаччини (9), Валії (9), Ісляндії (5) і Туреччини (0 точок). В той час, як неіснуюча „держава" Валія під зарядом Англії змагається за чашу світу, змагуни „суверенної Української Радянської Держави" змушені виступати в збірній СССР.

У складі збірної СССР у цих двох виступах брали участь такі українські футболісти: Лозинський, Болтача, Дем'яненко, Суслопарів, Безсонів, Буряк і Блохін, усі за виїмком Суслопарева з київського „Динамо". З усіх семи ґолів Блохін здобув 3, Дем'яненко 1. Решту ґолів стрілили грузинські футболісти: Шеґелія 2 і Чівадзе. В збірній виступив тільки один росіянин Гаврилов, але здобутий успіх збірної піде на конто „матушки" Росії.

Цей факт не перешкоджає малоросові Ігорові Засєді в рецензії, що появилася в „Спортивній Газеті" Київ ч. 121 під наголовком „Мок відчиняє двері майбутньому" (нотатки з XI Олімпійського Конґресу у Баден-Баден, Західня Німеччина) закінчити такими висловами: „Певним дисонансом до оптимістичних сподівань пролунало рішення про надання права проведеноя літніх Ігор-88 Сеулу. Адже всьому світові відомо, що в Південній Кореї існує комендантська година, що там узагалі обмежуються права людини тощо."

Права українського народу і українських спортовців Засєду не цікавлять ?

(от)

Відзначення...

(Закінчення зі стор. 1)

найбагатших архівів у світі, принаймні у вільному світі. В архіві є тепер 7,000 монографій, понад 700 серіяльних назв, 80 часописних назв тощо. Між ними є, на приклад „Киевськая Старіна", 1882-1906 й інші. Між спеціяльними збірками визначними є збірки проф. Олександра Грановського, професора Миколи Гайдака, проф. Євгена Онацького і багатьох інших меценатів.

Архів має також велику кількість особистих документів політичних діячів, священиків, журналістів, поетів і письменників.

Адреса українського Архіву: Ukrainian American Collection, Immigration History Research Center, 826 Berry Street, St. Paul, Minn. 55114. Тел.: (612) 373-5581.